

Dövlət Vergi Xidmətinin digər ixtisas (iqtisadiyyat, maliyyə, idarəetmə və s. qeyri-hüquq ixtisasları) sahələrinə işə qəbulla bağlı test imtahanının proqramı və test tapşırığı nümunələri

Qeyd: Tapşırıq nümunələrinin düzgün cavabları iki mötərizə -)) ilə fərqləndirilib.

1. Qanunvericilik

1. [Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası](#)

Nümunələr

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına görə Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə bağlı düzgün göstərilmiş müddəaları seçin.

1. Azərbaycan Respublikasının ərazisinin dövlət sərhədləri heç bir halda dəyişdirilə bilməz.
2. Azərbaycan Respublikasının üzərindəki hava məkanı Azərbaycan Respublikası ərazisinin tərkib hissəsidir.
3. Azərbaycan Respublikasının daxili suları Azərbaycan Respublikası ərazisinin tərkib hissəsidir.
4. Azərbaycan Respublikası öz ərazisinin heç bir hissəsini heç bir şəkildə kimsəyə vermir.
5. Referendumla qəbul edilmiş aktla müəyyən edilən hallar istisna olmaqla Azərbaycan Respublikasının ərazisi özgəninkiləşdirilə bilməz.
6. Xəzər dənizi (gölü) Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə əsasən Azərbaycan Respublikası ərazisinin tərkib hissəsi hesab edilir.

A) 1, 2, 3 B) 1, 5, 6 C) 2, 3, 4 D) 4, 5, 6

2. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının mətnində dəyişikliklər hansı qaydada qəbul edilir?

- A) Yalnız Azərbaycan Respublikası Milli Məclisində 83 səs çoxluğu ilə Konstitusiya qanunu şəklində
- B) Yalnız Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin müraciəti əsasında Konstitusiya məhkəməsinin qərarı ilə
- C) Yalnız referendumla

D) Yalnız Azərbaycan Respublikası Milli Məclisində 95 səs çoxluğu ilə Konstitusiya qanunu şəklində

2. Verbal məlumatların təhlili

(Şifahi mülahizə (verbal məlumatlarla işləmə bacarığı))

Namizədin verbal məlumatları təhliyə bacarıqları verilmiş mətnə dair hazırlanmış suallar əsasında yoxlanılır. Namizədlərə humanitar, sosial, iqtisadi, elmi-publisistik və s. mövzularda mətnlər və onların əsasında suallar təqdim olunacaq. Bu suallarla namizədin ona təqdim olunmuş mətnə verilmiş verbal məlumatları anlamaq, ümumiləşdirmək, mücərrədləşdirmək, mətni məntiqi və tənqidi təhlil etmək, məlumatlardan nəticə çıxarmaq, mətnə əsasən verilmiş mülahizələri (mülahizənin doğruluğunu) qiymətləndirmək bacarıqları yoxlanılacaq. Sualların cavablandırılması zamanı yalnız mətnə əks olunan məlumatlara istinad olunmalıdır.

Nümunə:

Yuxarı Gövhər ağa məscidinin inşası dörd mərhələdə həyata keçirilmişdir. Ərazidə ilk məscid Qarabağ xanlığının və Şuşa qalasının banisi Pənahəli xanın göstərişi ilə Qarabağ xan sarayı ilə təxminən eyni vaxtda 1750-ci illərdə qamışdan inşa edilmişdir. İbrahimxəlil xan hakimiyyətə gəldikdən sonra 1768–1769-cu illərdə həmin məscidin yerində daşdan yeni məscid tikilmişdir. XIX əsrin I yarısında Gövhər ağanın maddi dəstəyi ilə İbrahimxəlil xanın yararsız hala düşmüş məscidinin yerində qoşa minarəli üçüncü məscid inşa edilmişdir. 1883-cü ildə Gövhər ağanın maddi vəsaiti əsasında üçüncü məscidin yerində Şuşanın dördüncü və sonuncu cümə məscidi inşa edilmişdir. Dördüncü məscidin memarı Qarabağda bir çox tikililərin müəllifi olan Kərbəlayi Səfixan Qarabağidir. Yuxarı Gövhər ağa məscidinin minarələrinin dekoru və məscid yaxınlığındakı mədrəsənin ikinci mərtəbəsində otaqlardan birinin divar rəsmləri Mir Möhsün Nəvvab tərəfindən işlənmişdir. Məscid özündən əvvəlki tikilinin inşaat oxlarını təkrarlayır. Dördüncü məscid kompozisiya-planlaşdırma və memarlıq bədii xüsusiyyətləri baxımından sələfindən kəskin şəkildə fərqlənir.

1992-ci ilin mayında Şuşanın mənfur qonşularımız tərəfindən işğalı nəticəsində məscid erməni vandalizminə məruz qalıb və qismən dağıdılıb, divardakı rəsmlər məhv edilib, minarələrinin dekoru zədələnib.

Şuşa şəhərinin 2020-ci il noyabrın 8-də azad edilməsi ilə Yuxarı Gövhər ağa məscidi də erməni işğalından azad edildi.

1. Yuxarı Gövhər ağa məscidi Kərbəlayi Səfixan Qarabağının memarı olduğu ilk tikilidir.

A) yanlış

B)) qiymətləndirilməsi mümkünsüz

- C) doğru
2. XVIII əsrdə tikilmiş məscidlərin inşası zamanı müxtəlif inşaat materiallarından istifadə olunmuşdur.
- A) qiymətləndirilməsi mümkünsüz
B) yanlış
C) doğru
3. Məsciddəki otaqların divar rəsmləri Mir Möhsün Nəvvab tərəfindən işlənmişdir.
- A) yanlış
B) doğru
C) qiymətləndirilməsi mümkünsüz
4. Məscidin interyeri memarlıq xüsusiyyətləri haqqında məlumat verir.
- A) qiymətləndirilməsi mümkünsüz
B) yanlış
C) doğru
5. Yuxarı Gövhər ağa məscidinin düşmən işğalından azad edilməsi ilə adı çəkilən ilk məscidin inşa edilməsi arasındakı vaxt üç əsrdən çoxdur.
- A) yanlış
B) doğru
C) qiymətləndirilməsi mümkünsüz

İmtahana hazırlaşanlar üçün köməkçi vəsaitlər:

1. Əsədov R.İ. Məntiqi təfəkkürü yoxlayan testlər. DİM, Bakı, 2021
2. Məntiq testləri. Təkmilləşdirilmiş V nəşr. "Abituriyent" jurnalının xüsusi buraxılışı. Bakı, 2015
3. "Abituriyent" jurnalının xüsusi buraxılışları – Magistr №2. Bakı, 2009-2021. (<https://eservices.dim.gov.az/ejurnal/>)
4. "Dövlət qulluğuna qəbul üzrə müsabiqəyə hazırlaşanlar üçün təlimat." Metodik vəsait. DİM – "Abituriyent" – 2018
5. Dövlət qulluğu "1000 test tapşırığı". DİM – "Abituriyent" – 2020.

6. Kenan Osmanoğlu. Ales (soru bankası), Ankara: Pegem A yayıncılık, 2019.

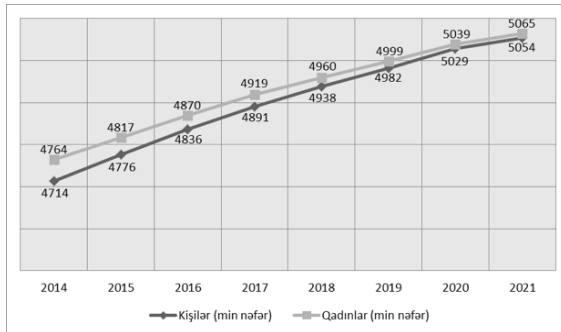
3. Rəqəmsal məlumatların təhlili (Ədədi əsaslandırma (rəqəmlərlə işləmə bacarığı))

Bu bölməyə aid test tapşırıqları ilə namizədin müxtəlif formada – cədvəl, qrafik, diaqram, düstur və s. şəklində verilmiş informasiyanı qavraması və təhlil etməsi bacarıqları yoxlanılır.

Nümunələr:

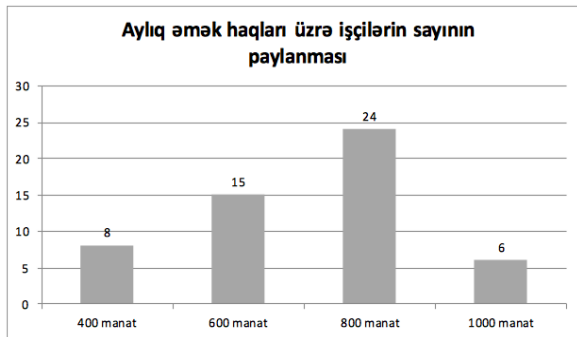
1. Azərbaycan Respublikasında 2014-2021-ci illərdə kişilərin və qadınların sayını göstərən diaqram verilib. Hansı ildə qadınlarla kişilərin say fərqi həmin il üzrə əhalinin sayına nisbətən faiz göstəricisi ən az olub?

Azərbaycan Respublikasında 2014-2021-ci illərdə kişilərin və qadınların sayı (min nəfər)

A) 2020-ci B) 2014-cü C) 2021-ci D) 2017-ci

2. Müəssisə işçilərinin aylıq əmək haqları üzrə sayının paylanması diaqramına əsasən aylıq əmək haqları 600 manatdan çox olan işçilərin orta əmək haqqını tapın (manatla).

A) 840 B) 800 C) 760 D) 900

İmtahana hazırlaşanlar üçün köməkçi vəsaitlər:

1. Əsədov R.İ. Məntiqi təfəkkürü yoxlayan testlər. DİM, Bakı, 2021

2. Məntiq testləri. Təkmilləşdirilmiş V nəşr. “Abituriyent” jurnalının xüsusi buraxılışı. Bakı, 2015
3. “Abituriyent” jurnalının xüsusi buraxılışları – Magistr №2. Bakı, 2009-2021. (<https://eservices.dim.gov.az/ejurnal/>)
4. Metropol Yayınları. YÖS sayısal mantik (konu anlatımlı), 2020.
5. Metropol Yayınları. Yös Matematik (konu anlatımlı), 2021.
6. Metropol Yayınları. Yös Matematik (çözümlü soru bankası), 2021.
7. Kenan Osmanoglu. Ales (soru bankası), Ankara: Pegem A yayıncılıq, 2019.
8. Savaş Doğan Sayısal yetenek şəkil yeteneği. Ankara: Tek ağac, 2016.

4. Abstrakt və məntiqi düşünmə **(Məntiq (Abstrakt düşünmə bacarığı))**

Bu bölməyə aid test tapşırıqları ilə sözlə ifadə olunmuş və vizual məlumatı (fiqur və ya şəkil formasında verilənləri) təhlil etmə, sintez etmə, müqayisə etmə, ümumiləşdirmə, mücərrədləşdirmə qabiliyyətləri, praktiki riyazi təfəkkürün inkişaf səviyyəsi, ədədlər arasındakı qanunauyğunluğu aşkar etmək qabiliyyətləri yoxlanılır.

Nümunələr:

1. Bir şagirdin dörd yoldaşına təklif etdiyi oyunun şərtinə görə oyunçular onlara verilən suallara cavabların doğru olub-olmamasından asılı olmayaraq istədikləri formada cavablandıra və ya cavablandırmaya bilərlər. Oyunçuların 5-i də sıraya düzülür. Kənar bir şəxsin “Bu oyunu kim təklif etdi?” sualına oyunçulardan şəhadət barmaqlarını sola və ya sağa istiqamətləndirənlər təklif edənə müvafiq olaraq, solda və ya sağda yerləşdiyini, aşağı istiqamətləndirən özünün təklif etdiyini bildirir. Şəhadət barmağını yuxarı istiqamətləndirən özünün təklif etmədiyini bildirir. Barmağı görünməyən oyunçu isə təklif edəni göstərmək istəməyib.

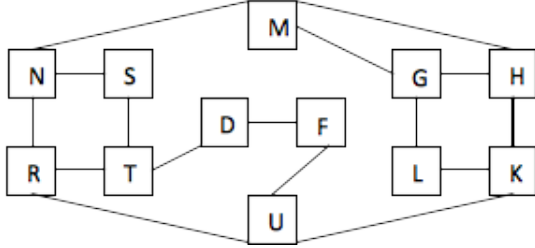
Vəziyyəti göstərən şəklə əsasən, mühakimələrdən hansı(lar) mütləq doğrudur?

1. Yalan və doğru məlumat verənlərin sayları eyni ola bilməz.
2. Verilən cavabın doğru olma ehtimalı yalan olma ehtimalından çoxdur.
3. Şəkildəki 3-cü oyunçu oyunu təklif edən ola bilməz.
4. Verilən cavabın doğru olma ehtimalı yalan olma ehtimalından azdır.

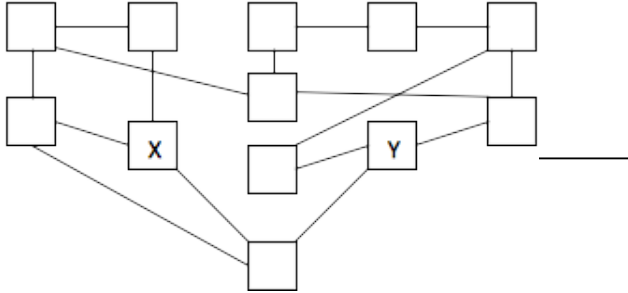
5. Yalan və doğru cavab verənlərin sayları eyni ola bilər.

- A)) 1, 4 B) 3, 4 C) 2, 5 D) 1, 3

2. Şəkilə hər biri bağlar vasitəsilə bir neçə kvadrat ilə əlaqələnən 12 kvadratdan ibarət fiqur verilmişdir.

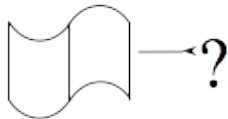
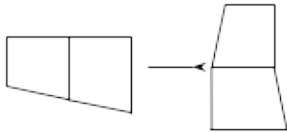
Bu fiqur deformasiyaya uğrayaraq aşağıdakı şəkllə düşmüşdür (kvadratlar bir-birinə nəzərən yerini dəyişmiş, bağlar qırılmamışdır)..

X və Y ilə hansı kvadratlar işarələnib (müvafiq ardıcılıqla)?

- A) G, R B)) G, N C) U, M D) H, T

3. Qanunauyğunluğu müəyyən edin və “?” əvəzinə uyğun olan variantı seçin.

4. “Dövlət qulluğuna qəbul üzrə müsabiqəyə hazırlaşanlar üçün təlimat.” Metodik vəsait. DİM – “Abituriyent” – 2018
5. Dövlət qulluğu “1000 test tapşırığı”. DİM – “Abituriyent” – 2020.
6. ALES. Ankara: Kapadokya Yayınevi, 2010.
7. Savaş Doğan şəkil yetenek. Ankara: Tek ağac yayın evi, 2017
8. Savaş Doğan Sayısal yetenek şəkil yeteneği. Ankara: Tek ağac, 2016.
9. Kenan Osmanoğlu. Ales (soru bankası), Ankara: Pegem A yayıncılık, 2019.
10. Воқомолова О. В. Мəntiq məsələləri. Bakı: Çıraq, 2007.
11. Рассел К. , Картер Ф. Большая книга IQ тестов. 1600 заданий. М. , 2007.
12. Айзенк Г. Классические IQ тесты. М. , 2003.
13. Баррет Д. Проверь себя. Тесты. СПб. , 2007.

5. Yeni tarix və dünyagörüşü

Azərbaycan tarixi üzrə test tapşırıqları XIX əsrdən etibarən Azərbaycan tarixində baş verən mühüm hadisə və proseslər, Azərbaycanın məruz qaldığı yad təsirlər və onlara qarşı mübarizə, dövlətçiliyimizin bərpası, qorunması, inkişafı, müasir dövrdə Azərbaycanın dünyadakı mövqeyi, ölkənin ümumi inkişafını şərtləndirən amillər, I və II Qarabağ müharibəsi haqqında məlumatları əhatə edir.

Coğrafiyaya dair test tapşırıqları ölkəmizin təbiəti, təbii ehtiyatları, əhalisi, iqtisadi inkişaf meyilləri haqqında coğrafi bilikləri, insan və təbiətin qarşılıqlı əlaqəsini, global problemlər və bunların Azərbaycana təsiri barədə bilikləri əhatə edir.

Mədəniyyəti əhatə edən test tapşırıqları qədim zamanlardan bu günə kimi mədəniyyətimizin keçdiyi tarixi inkişaf yolunu əhatə edir.

Ədəbiyyatı əhatə edən test tapşırıqları yazıçı və şairlərimiz, onların müxtəlif ədəbi növdə olan əsərlərinin xalqımızın inkişafındakı rolu və tələyüklü hadisə və proseslərə yazıçı mövqeyini özündə əks etdirir.

Dünya tarixi üzrə test blokunda XX əsrdən etibarən dünyada baş vermiş mühüm hadisə və proseslərlə bağlı ümumi məlumatlılıq səviyyəsini yoxlayan tapşırıqlar yer alır.

Nümunələr:

1. II Qarabağ (Vətən) müharibəsindən sonra işğaldan azad olunmuş ərazilərdə həyata keçirilən iqtisadi və mədəni tədbirlərə aiddir:

1. Vətən Müharibəsi Memorial kompleksinin istifadəyə verilməsi
2. Ermənistanla sərhəd xəttinin dəqiqləşdirilməyə başlanması

3. "Muğam" televiziya müsabiqəsinin final mərhələsinin keçirilməsi
4. İstehsal, nəqliyyat və kommunikasiya infrastrukturunun qurulması
5. Yeni hərbi birliklərin yaradılması

- A)) 3, 4
- B) 1, 5
- C) 2, 4
- D) 1, 3
- E) 2, 5

2. II Qarabağ (Vətən) müharibəsi dövründə davam edən hərbi əməliyyatlar nəticəsində 2020-ci ilin oktyabrında:

1. Şuşa şəhəri düşməndən azad edildi
2. Ermənistanla dövlət sərhədi tam şəkildə nəzarətə götürüldü
3. Xudafərin körpüsü üzərində Azərbaycan bayrağı ucaldıldı
4. Suqovuşan azad edildi

- A)) 3, 4
- B) 1, 3
- C) 1, 2
- D) Yalnız 4
- E) 2, 3

3. XX əsrin 30-cu illərində Azərbaycanda baş vermişdir:

- A)) Kütləvi siyasi repressiyalar
- B) Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranması

C) Milli mətbuatın yaranması

D) Kiril əlifbasından latın əlifbasına keçid

4. Abşeron yarımadasında ekoloji problemlərin yaranması əlaqədardır:

A) əhalinin sıxlığı və dəniz sahilində yerləşməsi

B) gəmiçilik və balıqçılığın inkişafı ilə

C) SES və İES-lərin çoxluğu ilə

D)) neft-qaz hasilatı və sənaye müəssisələrinin çoxluğu ilə

5. UNESCO-nun təcili qorunmağa ehtiyacı olan qeyri-maddi irs siyahısına daxil edilmişdir:

A)) Yallı (Köçəri, Tənzərə), Naxçıvanın ənənəvi qrup rəqsləri

B) Lahıc misgərlik sənəti

C) Azərbaycan muğam ifaçılığı

D) Kamança simli musiqi alətinin hazırlanması və ifaçılığı sənəti

İmtahana hazırlaşanlar üçün köməkçi vəsaitlər:

Ən yeni tarix üzrə

Tarix. (İmtahana hazırlaşanlar, yuxarı sinif şagirdləri və müəllimlər üçün vəsait) DİM, Bakı, 2023.

Coğrafiya üzrə

Coğrafiya. (İmtahana hazırlaşanlar, yuxarı sinif şagirdləri və müəllimlər üçün vəsait) DİM, Bakı, 2022.

Qeyd. Yeni tarix və dünyagörüşü blokunda yer alan tapşırıqlarda müvafiq ədəbiyyat siyahısında yer alan vəsaitlərlə bərabər, aktual mövzular və ölkəmizin ictimai, iqtisadi, siyasi, mədəni həyatı ilə bağlı mətbuatda və internet resurslarında yer alan məlumatlara da istinad edilə bilər.